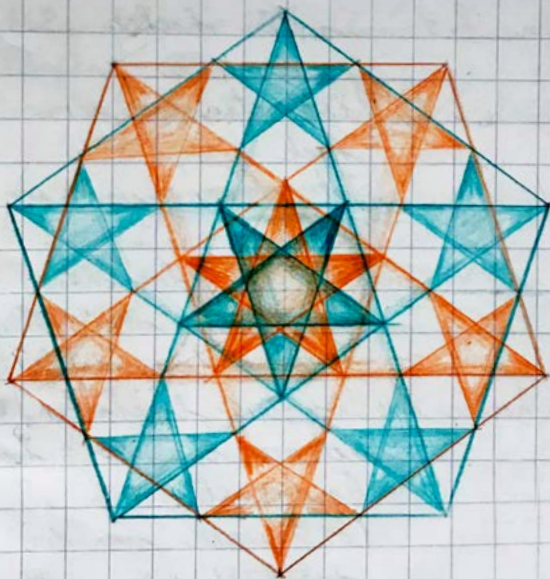

DE WEG NAAR BUITEN GAAT BINNEN DOOR

verhalen uit de vijf scholen
JAARBERICHT SGVVS 2020

Inleiding

Klaar voor de start

Richtingwijzers

Teruggeblikt

Vooruitzicht

INLEIDING

Corona kleurde in 2020 het onderwijs. De ontwikkelingen op onze scholen werden aangejaagd door bijzondere omstandigheden. Per persconferentie wisselden de specificaties waaronder wij werkten. De scholen gingen dicht, ons onderwijs ging door. Wij mochten van dag tot dag van betekenis zijn, voor onze leerlingen en ouders en voor onze medewerkers als werk- en leergemeenschap.

De omstandigheden maakten dat onze strategische doelen werden verdrongen door nieuwe doelen. Ten eerste: in verbinding zijn en blijven. Ten tweede: leerlingen zien en hen een passend afstands-onderwijsprogramma bieden. Met vallen en opstaan, maar doelgericht, flexibel en creatief, zochten en vonden we onze weg, binnen de beperkingen. In dit kleine boekje geven we daarvan een verslag in de vorm van een korte impressie van onze tocht, onder de

De
weg
naar
buiten
gaat
binnen
door

titel: 'De weg naar buiten gaat binnen door'. De impressie is geschreven door de journalist Monique Neijndorff, aan de hand van gesprekken die zij voerde op onze vijf scholen: de Tobiasstream en Tobiassschool in Zeist, het Karel de Grote College in Nijmegen, het Novalis College in Eindhoven en de Stichtse Vrijeschool in Zeist. Monique voerde de gesprekken met leerlingen, ouders en medewerkers.

Tussen de regels door valt te lezen dat we, wellicht ongemerkt en indirect, in 2020 toch voortgang hebben geboekt in onze strategische doelstellingen:

- Het afgelopen jaar nam ieder de *eigen verantwoordelijkheid* in het samen ontwikkelen van onderwijs, in het bijzonder van afstandsonderwijs, met de *leraar als 'eigenaar'*.
- De *vrijeschoolpedagogie* hielp ons te blijven zoeken naar de volle breedte van onderwijs, ook binnen de beperkingen: in het cognitieve, het sociale en in de persoonsvorming.

- We *werkten samen* met partners in de samenleving en lieten het *vrijeschoolgeluid* horen, bijvoorbeeld door ervoor te waken dat in afstandsonderwijs het cognitieve teveel aandacht krijgt en in de sector aan te geven dat de examinering bij onze scholen in goede handen is.
- We zetten een reuzestap in het *gebruik van ICT*.

2020 was een bijzonder jaar. We danken ieder voor de flexibiliteit, het geduld en het uithoudingsvermogen. Op dit moment (mei 2021) zijn er versoepelingen, op weg naar het gehoopte einde van de coronacrisis. Voor ons ligt een toekomst met open scholen en nieuwe kansen en mogelijkheden. Wat we vast willen houden, is onze verbondenheid: samen voor sterk vrijeschoolonderwijs!

Allert de Geus
bestuurder SGVVS

digitaliseren

ruimte

angst

stilstaan

zoektocht

online

kaal

onzeker

grimmig

flexibiliteit

eenzaam

ontgoocheld

onvoorspelbaar

**KLAAR
VOOR DE
START**

Samen ver weg altijd dichtbij

Het nieuwe jaar start zoals vele andere jaren. Na de kerstvakantie stromen we met frisse moed weer onze scholen binnen. Dat niet iedereen evenveel is uitgerust en bijgetankt, laten we, eind januari, massaal klinken tijdens een tweedaagse staking. Ondertussen bereiken de nieuwsberichten over de pandemie in Wuhan ons land en overschaduwen de druk in onderwijsland. Wat eerst nog de 'ver van ons bed show' lijkt, blijkt al snel akelig dichtbij te komen. Op vrijdag 13 maart gonst het in de scholen dat ze mogelijk gaan sluiten.

Niemand gelooft er werkelijk in.

'Ik weet nog goed dat we die vrijdag studiedag hadden en dat ik met klasgenoten grapte dat we in lockdown zouden komen. Met spanning heb ik die zondag naar de persconferentie gekeken.'
– Siebe de Bie (leerling)

Na de persconferentie is de sluiting van de scholen een feit. **Op maandag 17 maart gaan onze scholen op slot.** Daar waar de meeste leerlingen in de eerste dagen gemixte gevoelens van spanning, onzekerheid maar ook 'vakantie' ervaren, zitten leraren en schoolleiding met hun handen in het haar te broeden op plannen hoe ze in hemelsnaam het onderwijs op afstand kunnen waarborgen.

'Het digitaliseren is in een snelkookpan gezet. We hebben ontzettend veel met elkaar gedeeld, uitgevonden en ingezet. Issues die al heel lang op de plank lagen, waar we ons maar niet mee uiteen konden zetten, zijn geen issues meer. Nu zeggen we 'het is wat het is.' - Stefan Korstanje (teamleider)

Terwijl voor veel leraren het videobellen, en soms zelfs Magister, nog één groot 'abracadabra' was, zijn zij met elkaar en de leerlingen de ontdekkingsreis binnen de digitale wereld aangegaan. De vijf scholen passen in razendsnel tempo hun onderwijs aan. Het ICT-team werkt in de avonden en weekenden door aan de inrichting van Teams, Zoom, SharePoint, Magister; het wordt allemaal grondig verkend en waar bruikbaar ingezet. **Iedere leerling krijgt een eigen mailadres van school.**

'Thuis kost het mij meer moeite om me te concentreren. Er is geen duidelijke grens meer tussen school en thuis. Alles is hetzelfde. Op school is alles veel socialer met je klas. Ik kan er mijn huiswerk maken en hulp krijgen. Ik voelde me er een beetje alleen voor staan.' - Ruben van Steenstraten (leerling)

Zodra de eerste opstartperikelen zijn opgelost, van slechte verbindingen tot technische problemen en van het grote 'mute & unmute' gegoochel tot het delen van je scherm, begint de echte zoektocht. **Wat vinden wij werkelijk belangrijk?**

'Wij hebben ervoor gekozen om met Zoom te werken, omdat je hier de hele klas kunt zien. Voor onze basis-schooll leerlingen vonden wij het belangrijk iedereen in beeld te hebben. De jongste kinderen kregen huiswerk-pakketten en begeleiden we een op een of in kleine groepjes, terwijl de oudere kinderen veel meer klassikaal instructie kregen.' - Lidewij Beemer (schoolleider)

We krijgen steeds meer signalen om niet alleen in het cognitieve te voorzien, maar vooral ook weer de **verbinding met elkaar** aan te gaan. Want dat is iets wat we allemaal missen.

'Met al die beeldschermpjes kreeg ik het gevoel dat ik bij de leerlingen op bezoek kwam. Ik vroeg ze vaak om iets van hun kamer te laten zien of op zoek te gaan naar kunst in huis. Dit gebeurde bij de klassen zeven en acht meer dan bij de hogere klassen. Van collega's hoorde ik dat daar de camera's vaak uitstonden. Dat lijkt mij wel lastig, lesgeven voor die zwarte schermpjes.' - Marjon Sterringa (leraar)

Als op 24 maart bekend wordt gemaakt dat de centrale examens niet doorgaan, geeft dit ruimte om onze focus te verplaatsen.

'Er was geen angst meer om mogelijk niet meer in het rijtje van beste scholen te passen. Dit gaf meer rust en de mogelijkheid om de ontwikkeling van 'onze' kinderen weer echt te kunnen zien.'
– Laurens Bos (conciërge)

Er ontstaan veel één op één gesprekjes met leraar en leerling via Teams, leraren die materialen bij de leerling thuisbrengen, een persoonlijk kaartje schrijven, een paasbrood bezorgen en vooral bereikbaar zijn.

Er ontstaan online ouderavonden, online paasvieringen, online vrijdagmiddagborrels, online ochtendspreuken, online presentaties en online koffiemomentjes.

'Iedere week heb ik onze kastanjeboom gefotografeerd en gedeeld met de ouders, om weer even de verbinding met school te maken.'
– Lidewij Beemer (schoolleider)

Alle vier de scholen informeren 'hun' ouders regelmatig, soms zelfs wekelijks, over het reilen en zeilen van de school. Er ontstaan werkgroepen waarbij ook ouders aansluiten. De scholen worden gedragen door alle betrokkenen.

'De leerlingen zaten in het begin in een vakantiesfeer en kregen pas later het besef dat ze echt thuis moesten blijven. Dit veranderde wel iets in de sfeer.'
– Simone Janson (leraar)

We zitten in hetzelfde schuitje. Ieder in een eigen proces. We komen onszelf tegen. Ieder op een eigen manier. Deze eerste zoektocht in de digitale wereld heeft ons veel laten ervaren. Wat we allereerst delen is dat we elkaar nodig hebben in onze ontwikkeling.

'Ik hoop dat de cognitieve ontwikkeling en de sociaal emotionele ontwikkeling niet als tegenpolen gezien zullen worden, maar dat we die hand in hand kunnen laten gaan.'
– Liesbeth Baudoin (ouder)

'Het met je vrienden op school zijn is onvervangbaar.'
– Martina Neff (ouder)

Laat ons hoofd en hart,
hand in hand gaan.

uitademen

samen

bewustwording

doorbijten

socialisatie

wiebelig

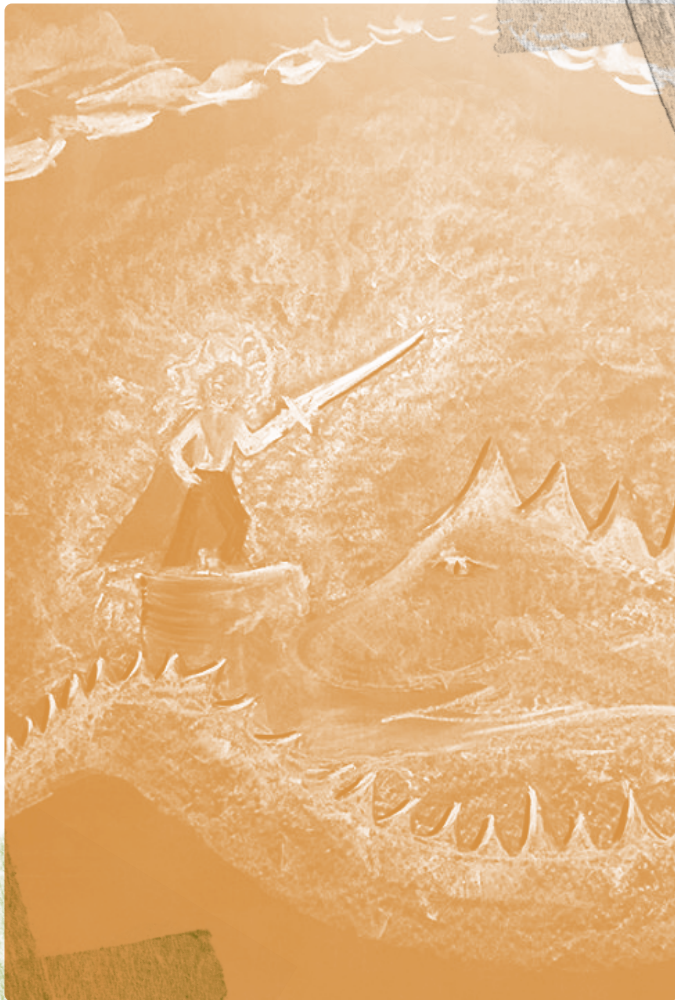
gemist

vergeten

rebels

protocollen

RICHTING
WIJZERS

We belanden in een tijd waar de een na de andere maatregel wordt toegevoegd, aangepast, afgelast of verlengd. Het is een onzekere tijd waarvan niemand weet waar en wat het ons gaat brengen. **Buiten wordt het warmer, binnen benauwder.** De maatregelen worden versoepeld. Vanaf 11 mei mogen de basisscholen gedeeltelijk open om op 8 juni volledig te openen, vanaf 2 juni mogen ook de middelbare scholen weer gedeeltelijk open met de opdracht om alle leerlingen in het voortgezet onderwijs op een bepaalde tijd fysiek les te bieden op school. En de anderhalve meter moet gehandhaafd worden.

We beginnen met het primair onderwijs van de Tobiasschool. Zij hebben klas 1 tot en met 6 in huis en mogen als eerste binnen onze stichting weer open.

Kap je
mond
open je
hart

*'De meeste kinderen hebben het als heel heftig ervaren. Het was een feest om weer te mogen beginnen. Eerst zijn we zonder onze bovenbouw gestart. **Leuke belettering op het plein met richtingaanwijzers en de snor van de meester.** Zo zijn we rustig kunnen beginnen. Er is bij de leerlingen veel angst geweest. Angst dat ze zelf ziek worden, angst dat hun ouders ziek worden, angst voor het mondkapje, angst voor iets wat ze niet kunnen bevatten. We zijn 11 mei met elkaar zingend op het schoolplein begonnen en daarna naar de klas. Daar werd zo snel verzucht 'doe maar normaal' en 'we zijn er wel klaar mee' dat iedereen vrijwel direct weer aan het gewone rooster is begonnen.'*
– Lidewij Beemer (schoolleider)

Ondertussen werken de vier VO-scholen zich een slag in de rondte om al puzzelend zoveel mogelijk leerlingen weer fysiek op school te krijgen met alle bijbehorende protocollen die voldoen aan de maatregelen die het RIVM ons oplegt.

Tussen de regels is vrijheid voor invulling waardoor elke school een eigen vorm kiest om de leerlingen naar school te laten komen. Er is een ritme van de ene week de ene helft en de andere week de andere helft van de klas. Er is een ritme om telkens een derde van een klas afwisselend een dagdeel te laten komen. Er is een ritme van de ene week de ene helft op maandag, woensdag en vrijdag en de andere helft op dinsdag en donderdag en de andere week precies omgedraaid. Scholen krijgen ineens te maken met de complexiteit van een soort co-ouderschapstafereel. Er vindt veel gewissel plaats.

'De helft in de klas, de helft in het kastje.' – Marjon Rath (leraar)

Gymzalen, aula's en theaterzalen; alles wordt ingericht om zoveel mogelijk leerlingen te ontvangen. Op de Stichtse Vrijeschool Zeist worden **zelfs speciale tenten opgezet.**

'Ik was de normale dingen vergeten. Ik was de schoolbel vergeten. Ik was vergeten waar de lokalen waren. Ik was alle kleine dingen, die eerst normaal waren, vergeten.'
– Anne Frericks (leerling)

'Ik zie een bonte collectie persoonlijkheden die een manier heeft gevonden om rond de onderlinge geschillen te lopen. Nu die verschillen ineens zichtbaar worden en we soms tegenover elkaar komen te staan, merken we dat we nog steeds samen door dezelfde deur moeten. En dat kunnen we, door naar elkaar te luisteren.'
– Ernst van Hagen (conciërge)

Ondanks alle maatregelen om de anderhalve meter te waarborgen, zien we op elke school terug hoe dit niet te handhaven is. Leerlingen zijn, naast ietwat rebelser dan anders, veel te blij om elkaar weer te zien en hangen het liefst hele dagen om elkaars nek en zitten op elkaars schoot. **Er is geen beginnen aan om ze anderhalve meter uit elkaar te drijven.**

'Ik heb de interactie met de hele school gemist; de excursies, het koor, toneel, Sint Jan.'
– Gideon Wulff (leraar)

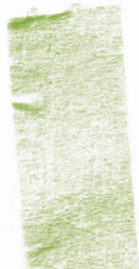
Op de achtergrond blijven de maatregelen steeds veranderen en zo blijven de protocollen rondom alle activiteiten, die ons onderwijs zo kleuren, mee veranderen.

'Bij de start van het nieuwe schooljaar hadden we maar liefst vijf scenario's klaarliggen.' – Irma van Mackelenbergh (remedial teacher)

En zo rollen we een welverdiende zomervakantie in waarin de maatregelen versoepeld zijn en iedereen even kan uitademen om in september met frisse moed en al onze leerlingen op al onze scholen weer van start te gaan.

'Ik was heel blij toen we weer met zijn allen naar school konden. Maar toen ik al onze leerlingen in de school zag, vroeg ik mij tegelijkertijd af of dit een gezonde hoeveelheid mensen in een gebouw is. Nu we meer speelruimte in onze lestijden hebben gekregen, zou ik wel willen onderzoeken hoe we hier creatiever, efficiënter en rustiger mee om kunnen gaan.'
– Truus Weesjes (teamleider)

Het nieuwe schooljaar gaat gepaard met nieuwe regels. De verplichting van de mondkapjes voor zowel leraren als leerlingen, het vraagstuk over wanneer wel en wanneer niet testen, wanneer blijven we thuis en wanneer gaan we naar school. De leraren staan met de vele thuisblijvers voor een nieuwe uitdaging. Het hybride onderwijs is een opnieuw geboren term. **Hoe onderwijs ik leerlingen thuis en in de klas?**

'De volle school gaf mij zoveel prikkels. Dat was ik helemaal niet meer gewend. Ik voelde me ook onzekerder, sneller geïrriteerd, vermoeid en soms lichtelijk gefrustreerd. Dat hybride onderwijs bood een fijne uitweg om zo nu en dan vanuit thuis toch de lessen te kunnen volgen. Zo kon ik weer rustig aan wennen.'
– Siebe de Bie (leerling)

Ons onderwijs is onbewust veranderd naar kortere instructies, ingekorte dagen en meer vrijheid voor het uitwerken van opdrachten.

'Het werd steeds minder spannend ondanks dat we totaal niet wisten waar we naar toe zouden gaan.'
– Maarten Blokker (schoolleider)

In het land ontstaan discussies over de leef- en leerachterstanden van onze leerlingen.

'Ze zijn op andere vlakken de school extra gaan waarderen.'
– Jolanda van Dieten (directie-secretaresse)

We hebben allemaal gezien hoe onze leerlingen weer in de vorm van de groepscohesie mogen komen. Hoe sommigen het niet meer gewend zijn en hier onhandig mee omgaan. Simpelweg omdat ze het zijn vergeten.

'Laten we onze kinderen het vertrouwen geven dat ze voldoende zijn toegerust om de toekomst aan te gaan.'
– Liesbeth Baudoin (ouder)

Tijdens de persconferentie van 14 december horen we dat alle scholen opnieuw dichtgaan tot en met 17 januari. De enige uitzondering hierop, is de onderbouw van de Tobiasschool omdat zij onder speciaal onderwijs vallen. Zij mogen doorgaan met hun lessen. Voor alle anderen geldt opnieuw het afstandsonderwijs.

'Het is belangrijk dat wij het ware, het recht blijven denken. Met onze gedachten denken we onze wereld'
– Martina Neff (ouder)

aanpassingsvermogen

andere toetsvormen

**school
is cool**

verantwoordelijkheid

digitale omgangsvormen

verbindingskracht

eigen zoektocht

nieuwe vormkracht

eindeloze bereikbaarheid

kracht van het koffiezetapparaat

intensieve dagen

efficiënt vergaderen

minder reistijd

breakoutrooms

opnieuw leren

ontmoeten

in gesprek

vertrouwen

**TERUG-
GEBLIKT**

'Heel eerlijk, ik kan mij amper meer herinneren hoe mijn leven er voor de eerste lockdown uitzag. We zijn door dezelfde deur gegaan. Dit is wat ons blijft. Ieder zijn eigen verhaal. We kunnen niet meer terug naar het oude.'
- Siebe de Bie (leerling)

Zowel de eindtoets voor het PO als de eindexamens voor het VO zijn vervallen. Desondanks zijn al onze leerlingen met een geslaagd gevoel en succesvol doorgestroomd naar vervolgonderwijs. Daar zijn wij trots op!

'Ik heb de jus en de slagroom gemist.'
- Maarten Blokker (schoolleider)

Wij
zijn
alle
tijd

vrijheid in denken
zonder angst

herademen

vloeiender door de vakken

minder controle

genieten van ontwikkelen

dit nooit meer

meer vertrouwen

rustigere roosters

hoofd, hart, handen

eigen koers

eigen identiteit

minder regels

durven luisteren

beetje

rebels

VOORUIT- ZICHT

'We staan voor een kantelpunt, ook in onderwijsland. Ik hoop dat we met een open blik naar de weeffouten in de maatschappij kunnen kijken zodat we verder kunnen bouwen. Mijn hulde is voor de leraren. Hoe we onszelf opnieuw hebben moeten vinden. Ik hoop dat we samen de veranderingen kunnen aanpakken die van ons gevraagd worden.'
– Janny de Vries (raad van toezicht)

Wat wens jij ons onderwijs toe?

STICHTSE VRIJESCHOOL

'Ik hoop dat we elkaars mening durven horen.' – Siebe de Bie (leerling)

'Dat we de rust en tijd blijven nemen om stil te staan waar het werkelijk over gaat.'
– Marjan Sterringa (leraar)

'Ik heb de stille hoop dat we de goede weg vinden om het op een andere manier te doen. Dat we de eigen identiteit van de school kunnen laten zien. Het is een fijne school met een eigen karakter. Laat ons vooral naar het kind kijken.'
– Laurens Bos (conciërge)

'Dat school haar eigen koers houdt in dit woelige water, omdat deze zo'n mooi antwoord biedt op veel maatschappelijke vraagstukken. Ik gun school vertrouwen, kennis en kunde.'
– Wyanne van den Berg (ouder)

'Dat we een beetje rebels mogen blijven.'
– Ernst van Hagen (conciërge)

TOBIASSCHOOL en TOBIASSTROOM

'Ik hoop dat de overheid kiest voor minder kerndoelen, minder regels, minder controle en voor meer vrijheid en meer vertrouwen.'
– Gideon Wulff (leraar)

'Ik hoop dat we het ook luchtig kunnen houden. Onze kinderen zijn veerkrachtig genoeg. Laten we vertrouwen op de kracht van de kinderen, zodat we met liefde, aandacht en omhulling samen kunnen zijn.' – Liesbeth Baudoin (ouder)

'Juist deze lastige tijd laat zien hoe belangrijk het vrijeschoolonderwijs is: vrijheid in het denken! Ik wens ons allemaal toe dat we die kunnen koesteren en verder ontplooien.'
– Martina Neff (ouder)

'Ik wens ons energie, verbondenheid en dat we genieten van ontwikkelen.'
– Lidewij Beemer (schoolleider)

'We hebben elkaar gesteund, geholpen en we zijn naar elkaar toe gegroeid. Dit mag van mij nog sterker groeien. En onze leerlingen hebben ervaren hoe fijn het is om naar school te gaan. Ik hoop dat we dit vast kunnen houden.'
– Maarten Blokker (schoolleider)

NOVALIS COLLEGE

'Dat de docenten kortere lessen en kortere instructies blijven geven, zodat wij meer uitwerktijd hebben. Ik wens dat we nooit meer zo'n jaar als dit hoeven meemaken.'

– Anne Frericks (leerling)

'Ik hoop dat we de goede dingen behouden en straks weer lekker naar school mogen, elkaar de hand geven en in de ogen kunnen kijken.' – Simone Janson (leraar)

'Ik wens dat de school op basis van vertrouwen en verbondenheid in de mogelijkheden en talenten van de leerlingen durft blijven geloven en dat de leerlingen in gezondheid opgroeien tot jongvolwassenen, zodat ze de wereld in kunnen. Dat scholen zonder angst durven kijken naar wat de leerlingen van ons vragen. Je kan alleen maar mens zijn onder de mensen.'

– Lara Werps (ouder)

'Ik wens ons meer duidelijkheid en meer vrijheid met aan de overheid de vraag om een verandering van mentaliteit.'

– Irma van Mackelenbergh (remedial teacher)

'Ik wens ons kleinere klassen en rustigere roosters en hoop dat we samen durven onderzoeken om dit voor elkaar te krijgen met behulp van alle nieuwe middelen en ervaringen.' – Truus Weesjes (teamleider)

KAREL DE GROTE COLLEGE

'Ik hoop dat ze minder naar het centraal examen gaan kijken, maar meer naar je hele schoolcarrière. Dat we minder in hokjes gaan denken, zodat we vloeiender door de vakken heen kunnen bewegen.'

Technologie kan hier iets in betekenen.'

– Ruben van Steenstraten (leerling)

'Onze kinderen zitten vrij vast in een profiel. Ik wens ze meer vrijheid in keuze en een opleiding tot wereldburger, waarbij ze een brede belangstelling en verantwoordelijkheid mogen ontwikkelen voor de wereld en niet alleen voor hun cijfers.'

– Marjon Rath (leraar)

'Dat de talenten van het individu weer centraal mogen staan, dat we elkaar makkelijker mogen ontmoeten en dat we het leven durven nemen zoals het komt.'

– Jolanda van Dieten (directie-secretaresse)

'Laten we het verlies accepteren en herademen. Dit is het moment om met elkaar verder te kijken dan tijd en ruimte. Dat we dit in vrijheid tegemoet gaan.'

– Stefan Korstanje (teamleider)

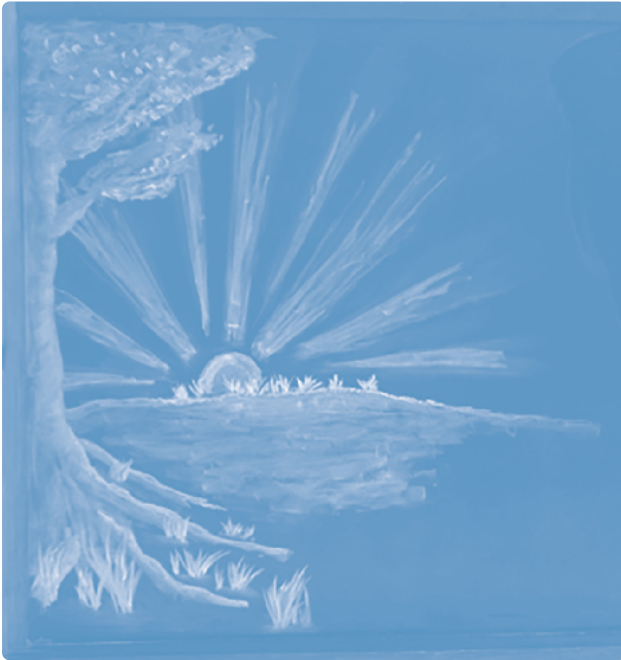

Het afgelopen jaar is een onvergetelijk jaar geworden. We hebben nieuwe ontdekkingen gedaan in het onderwijs, maar ook in onszelf. We hebben stil gestaan in processen die razendsnel voorbij gegaan zijn. Maar bovenal weten we, meer dan ooit, hoe belangrijk de rol van een school is. We mogen we in de nabije toekomst vooral naar elkaar luisteren, zodat we ons vrijeschoolonderwijs nog beter kunnen laten aansluiten op de vragen die in onze leerlingen verborgen liggen.

‘Onderdruk wordt alles vloeibaar’

– Allert de Geus
(bestuurder)

Wat ook komen moge,
wat mij het volgende uur,
de volgende morgen ook brengen moge,
ik kan dit door geen vrees of angst veranderen.
Ik wacht het af met volmaakte innerlijke zielenrust,
met een gemoedsrust als een volmaakt rustige zee.

Door angst en vrees wordt onze ontwikkeling geremd,
we houden door de golven van angst en vrees tegen
wat vanuit de toekomst in onze ziel naar binnen wil.

De overgave aan wat goddelijke wijsheid
in de gebeurtenissen genoemd wordt,
de zekerheid dat alles wat komen zal
zo moet zijn
en dat het in welke richting ook
zijn goede uitwerking zou moeten hebben,
het oproepen van deze stemming
in woorden, in gevoelens, in gedachten
dat is de stemming van het gebed van overgave.

'Ergebenheits-Gebet',
toegeschreven aan Rudolf Steiner

De
weg
naar
buiten
gaat
binnen
door

Karel de Grote College, Nijmegen
Novalis College, Eindhoven
Tobiasschool en Tobiasstroom, Zeist
Stichtse Vrijeschool, Zeist

